

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Laptulajdonos a Muraszombatjárasi Gazdaszövetség

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égése évre 6 kor., fél évre 3 kor., egyes szám 20 fillér.
Előfizetési és hirdetési pénzek és reklamációk:
BALKANYI ERNŐ címére Muraszombat küldendők.

Felolós szerkesztő: **Dr. CZIFRAG JÁNOS.**

Főmunkatárs: **STERN HUGÓ.**

Kiadó:

A Vendéki Magyar Közművelődési Egyesület.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a lap szerkesztőségébe küldendők.

Hirdetési díj: 3 hasábos petítor egyszeri hirdetésnél 20 fillér, többszori hirdetésnél soronként 12 fillér.

Nyitlér sora 50 fillér.

A muraszombati járás hőseinek emléke.

Alig van még csupán egy-két törvényhatósága az országnak, melynek közgyűlése el ne határozta volna, hogy a népek most folyó gúgási harcában csesett megyebeli hőseinek emlékét méltóképpen fogja megörökíteni.

A vármegyék kegyeletén kívül a legtöbb kisebb város és falu is módot fog arra keresni, hogy a harctéren elesett fiainak méltó emléket állítson. Ennek az érdekében a Hősök emlékét megörökítő országos bizottság azt a kegyeletes célt tűzte maga elé, hogy a mai hősöttekben és egyéni cselekedetekben olyan gazdag és dicsőséges háború lezajlása után művészi szépséggel, maradó emlékeket igyekszik emelni, illetve emeltetni Magyarország városaiban és községeiben azoknak a dicsőséges emlékü hősöknek, akik a harctéren szerzett sebesülést vagy betegségük következtében meghaltak. Az emléktáblák és emlékművek művészi színvonalának biztosítására, de másrészt azért is, hogy ez alkalommal istápolja a Magyar Képművészek egyesületét, a Magyar Iparművészeti társulatot, a Magyar Építész és Mérnök egyesületet és a Magyar Építőművészek szövetségét, arra kérte, hogy tagjaitak kérésére s az ekkép egybegyűlt anyagot saját kebelükben elbírálva, a megfelelőknek ítéleteket a hősök emlékét megörökítő országos bizottság rendelkezésére bocsássa.

Ez már meg is történt. Ily formán a magyar hősiességet hirdető és dicsőítő emlékműveket kizárólag magyar művészek és magyar iparosok fogják készíteni.

Ebben az ügyben a belügyminiszter a napokban leiratot intézett Vasvármegye alispánjához azzal a felszólítással, hogy az alispán hívja fel a vas megyei járási főszolgabírák, községi és körjegyzők és községi előjárók figyelmét arra, hogy amennyiben a községek a háborúban résztvettek emlékének ily módon való megörökítésével foglalkoznak, a hadi emlékművek megszerzése és mindennemű tájékozódás céljából a Hősök emlékét megörökítő országos bizottsághoz (Budapest, IV., Hájó u. 16. sz.) forduljanak. A bizottság az érdeklődőknek a legnagyobb készséggel megküldi az emlékművek képmását. A legszebb emléktáblák és emlékművek aránylag igen olcsón megszerzhetők.

Biztosra vesszük, hogy Vasvármegye minden községe azon lesz, hogy csesett hősi fiainak emlékét méltóképpen megörökíthesse.

A mi járásunk vezetése be se várta ezt a felhívást. Lapunk legutóbbi számában megpendített eszme testet ölt immár.

Ily. Horváth Pál főszolgabíró csütörtök délutánra értekezletet hívott össze hivatalába, ahol a megjelentek a legnagyobb lelkesedéssel határozta el, hogy az egész járás területére kiterjedő mozgalmat indítanak a járás elesett hősei emlékének méltó megörökítésére.

Most folynak az előkészítő munkálatok, a bizottságok megalakítása, majd a kedden Muraszombatban megtartandó jegyzői értekezlet után — mely a kérdéssel szintén foglalkozik — meg fog alakulni a bizottság, mely a mozgalmat megindítja s hihetőleg fényes eredményre viszi. Joggal számíthatunk ezáltal is a járás lakosságának áldozatkészségére, melynek fényes példájul jegyezzük fel, hogy a gyűlésen Arvai Henrik nagykereskedő 300 koronát, Hartner Géza orsz. képviselő 100 koronát adtak a felállítandó emlékre.

Legyen nemes adományuk buzdító példa arra, hogy amily bátorsággal teljesítik dicső véreink ott a harctéren kötelességüket, ép oly önzetlenséggel kell az itthon levőknek dicső hőseink emlékezetéről gondoskodni.

Rezet a hadseregnek!

A tüdőbeteg katonáért.

Seregeink diadalmas szárnyon repülnek előre s az öröm ünnepei pillanatban már szinte elfelejtjük azokat a teli balmakat, amelyeket hős katonáinknak el kellett viselniük, mikor a Kárpátok élein védelmeztek a haza földjét. A sok fagyott lábú hős nyomorúsága és szörnyű szenvedése beszél idehaza a teli hadjárati rémségeiről, de se a sajtóban, se a nyilvánosság előtt lefolyt mozgalmakban nem esett szó arról, hogy a teli harcterekről hány került vissza a tüdővész romboló csíráival mellette. A hadikórházakban ápolás alá került belbetegek legnagyobb számát tüdőbetegek tették ki s a háború továbbmenőleg is egyre produkálja a tuberkulotikus betegeket.

Tudvalevő, hogy a tüdővész gyógyítására speciális gyógyító intézetek, sanatoriumok szükségesek. Nagy szövetségiünk, Németország, már a béke éveitől alatt több mint száz sanatoriumot létesített, ugy hogy Németországban a tüdővész katonák gyógykezelése nem okoz gondot. Mindünk e tereen még nagyon kezdetleges az állapottok. Négy sanatorium van mindössze Magyarországon, amelyek tüdőbetegek gyógyításával foglalkoznak. Ezekben ma nagyszámú tüdőbeteg katonák kezelteknek.

A rendkívül nagy számú tuberkulotikus esettel szemben nagyon kevés az ilyen speciális rendeltetési intézmény és a hadügyminisztérium már tárgyalásokba is kezdett egy tüdővész ellen védekező társadalmi egyesülettel, a József kir. Herceg Szanatorium Egyesülettel, hogy katonai támogatással tüdőbeteg gyógyító intézményeket létesítsen a harctéri tüdőbetegek részére.

A tüdővésznek, mint fertőző betegségnek a katonák közt való terjedése azonban erősen érinti a rokkantkérdést is, mert a tüdőbeteg hősök közül sokan válnak rokkantakká. Ezeknek gyógyítása és megmentése talán fontosabb, mint a rokkantkérdésnek sok más problémája, miután ez a kérdés a tüdővésznek, mint népbetegségnek mindig aktuális kérdésével kapcsolatos. A harcterről tüdőbeteg visszatérő hősök új gócai a tuberkulózis-

nak. Feltétlenül el kell helyezni tehát a tüdőbeteg katonákat a megfelelő intézetekben. Ez egyrészt kötelességünk azon nagy áldozattal szemben, amelyet hazájuk ügyének hoztak, másrészt védekezés abban az irányban is, hogy ne terjedjenek maguk körül a tuberkulózis. Ha a tüdővész katonák visszatérnek családjuk körébe vagy előbbi munkakörükbe a nélkül, hogy teljesen meggyógyultak volna, a tüdővész fertőzés egész láncolatának lesznek kezdő láncszemei.

A József kir. Herceg Szanatorium Egyesület mint tüdővész ellen védekező országos szervezet azt tűzte maga elé feladatát, hogy tüdőbeteg rokkant katonák részére gyógyító intézetet emel s erre a célra adománygyűlést indít. A háború szerencsétlen tüdőbeteg áldozatai már siralmas feltételűekben kérik megmentésüket. Szívet rendítők a hősök jalkiditaisai! A nemzet, az ország közönségének kötelessége, hogy segíté kezét nyújtson feléjük. Gondolja meg mindenki, hogy nemcsak a szenvedő hősökről van szó, — ami meglepetésnek egymagában is elég — hanem mindannyiunk egészségeről, családjaink, egész társadalmunk biztonságáról. A tüdőbeteg rokkant katonák megmentése tehát a nemzet egészséges jövőjének nagy kérdése és mindenkinek kötelességévé teszi, hogy tehetsége szerint áldozzon a szent célra.

Az egyesület kéri, hogy a nagylelkű adakozó adományaitak legyenek azok akárcsak fillérvények is, a József kir. Herceg Szanatorium Egyesület központjába (Budapest, V., Sütő-utca 2. sz.) küldjék.

ADAKOZZUNK

a „VÖRÖS KERESZT“-nek!

Lázár László a harcterről.

Lapunk kiváló munkatársa, Lázár László, ki a szerb hadjárattal dicsőséggel küzdte végig, most az olasz harctéren van s onnét írta Muraszombatban lakó szüleinek az alábbi hangulatos levelet.

Dél-Tirol, 1915. július 15.

Kedves jó Szüleim!

Itt vagyunk 1600 méter magasságban a lövészárkokban és farkasmetem nézünk a hegyen túl levő olaszokkal. A gyalogsági harc egyelőre szünetel, csak nehéz ágyúink bömbölnek és lövik szét az ellenség állásait.

Éjszakánként patrol csatározások vannak, sűrűn ropog a fegyver és sűrűn kerül kézre a taláin is, akiket bakaink reggelentek nagy diadallal hoznak dekungájainkba. Vannak olyan foglyaink is, akik a sötét éjszaka lepe alatt szöknek át hozzánk és kérnek, vegyük őket pártfogásunkba, mert őik nem akarnak a magyarokra löni, akik között oly sokáig kerestek a kenyérüket. Az ilyen foglyoktól aztán sok érdekes dolgot tudunk meg, amit természetesen értékesítünk is.

Védelmi vonalunk gyönyörűen van kiépítve. Egy, szinte merőleges ivben lehányató völgy felett, 1600 méter magasságban vannak lövészárkaink. Tulsó hegyen az olasz, de át nem jöhet hozzánk, mert ha le merészkedik a völgybe, hát porrá löjük.

Tüzérségünk gyönyörű munkát végez. Némegiben pl. az olaszok egy megfigyelő állomást építettek. Nagyon hosszan dolgoztak rajta. Távsómmel figyeltem a szegény taláink izzaszo munkáját. Az állomás elkészült és két teli találat gránátunk elpusztította a megfigyelő állomást, a benne levő tisztet és tollas kalapos bersagliereket is. Igen, a bersaglierek! Érdekes fajtája az olasz hadseregnek, lengő tollak agátnak érde-

kes formájú kalapjukra, hogy annál nagyobb célt mutathassanak. Meg is adják az árat.

Különbösen az életünk elég érdekes itt a föld alatt. Nekem a legényeim egész kis lakást vájtak a hegybe. Van irasztalom, sőt a konyha edények (csajka, tea főző, tejes íbrék) számdra meg külön széken megfontott állandóvan is. Tejes íbrékre nagy szükség van, mert a szakaszom egy-egy elvált kecske boldog tulajdonosa amelyeket greifre Szell minden este és reggel nagy lelkiismeretességgel megjel, hogy legyen jó tejes kávé és maradjon meg főlőség a palacsinta sütéséhez is. Mert hát palacsintát is sütnök, ha a mérges száju ágyuk elhagynak. Az én szolgám pl. (aki különben Báránd, bihari megyei község bírja és az iskolázék elnöke) oklevélet érdemelte a szakács tudományról, olyan kecsketúrós palacsintát süt néha vacsorára, hogy nem igen emlékszem, mikor ettem jobbat. Szóval ne féltsenek kedves jó Szüleim, ha valami boldog gránát ide nem téved szép kis szobámra, akkor tovább is oly jól fogom érezni magamat, mint eddig. Tudatom meg, hogy brigádvezőnk zászlócska lépett el.

Üdvözlöm Vályi dr. urat, mutassák meg neki leveleimet, őt, mint újságíró érdeklí az ilyen harci élet és küldjék a Muraszombat és Vidékét, hogy hallják egy kis hírt szűkebb hazámról is.

Válaszokat nehezen várja és sok-sok csókot és ezt a két havasi gyopárt küldi szerető fiuk

Laci.

H I R E K.

— **Boda János** c. kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő hivatalos ügyekben kedden Muraszombaton tartózkodott Szlepecz János esperesnél.

— **Szabadságon.** Dr. Grandpierre Jenő kir. járásbíró folyó hó 19-én kezdte meg 4 heti szabadságát.

— **Hivatalvizsgálat.** Dr. Fehérpatak László kir. ügyész, a szombathelyi ügyészség vezetője, csütörtökön a muraszombati kir. járásbírósg fogháza és számadásait vizsgálta meg.

— **Iskolázéki kinevezések.** Békássy István Vasvármegye főispánja a muraszombati polgári iskola gondnokságának elnökévé ifj. Horváth Pál főszolgabíró, az állami elemi iskola gondnokságának elnökévé dr. Csizfák János ügyvédet nevezte ki. Ösztöne örömmel vessük a hirt a két kinevezésről, mert mindkét kinevezettnek működése biztos garanciát nyújt arra, hogy a vezetésük alatt álló intézetek tekintélyét és életrevalóságát a fókusz megszokott agilitásukkal és hozzáértésükkel fokozni fogják.

— **Kitüntetett zeneszerző.** Molnár Mihály jó nevű budapesti zeneszerző, aki mint zászlós harcol a 48-asoknál, most kapta meg a nagy ezüst vitézségi érmet. A »Nagy fekete ló« zeneszerzőjét nálunk is jól ismerik és sógora Geiger Arthur dr. muraszombati ügyvédnek — Örömmel adunk hírt a jó nevű zeneszerző kitüntetéséről, kinek művészi hagedű játéka élénk emlékezetbe van azoknak, kik a keresztény nőgyelet pár év előtti estélyen elő hallgatták. Lapunk méltó büszkeséggel számol be Molnár Mihály fényes sikeréről, mert lapunkat is többször kereste fel mindig ötletes írásával.

— **Áthelyezés.** A vallás és közoktatásügyi min. Lázár Ilonka ovónót Barkócra helyezte át.

— **A Vörös Kereszt a foglyokról.** A muraszombati Vörös Kereszt megbízásából értesítem a járás lakosságát, hogy az egyesület titkári hivatala mint eddig, ezúttal is teljesen díj- és portómentesen végzi az elhunyt és hadifoglyok tartózkodási helyének felkutatását, a velük való minden levelezést. Alább közlöm a tudakozásidai pamintáit, amelyek adatait a lehetőség szerint velem közölni kell.

A kérdezett neve, rendfokozata, csapat-teste (ezrede, százada), születési helye és éve, tábori postája, melyik harctérben volt legutóbb, mikor itt utótlára, milyen hír érkezett felőle? A kérdező neve, lakhelye, megye és utolsó postája.

A Vörös Kereszt ez által a járás lakosságának ilyen és ehhez hasonló ügyekben mindig a legnagyobb készséggel áll rendelkezésére. Dr. Vályi Sándor a Vörös Kereszt titkára.

— **Halalozás** Mely részvételt vetünk hirt Györfly Aladár zalalóvi vasuti tisztviselő fiatal feleségének tragikus elhunytáról. Egy ritka boldog házasságnak vetett véget a könyörtelen halál és borított gyászba egy fiatal férj, kis árva fiac-

káft és kiterjedt rokonságát. A temetésen az egész község lakossága megjelent s mely részvételt kísérelte utolsó útjára az élle derékán elhunyt asszonyt. A zalalóvi, zalaezerségi állandós és a körmenői mozdony- és vonatvezetői korszort helyeztek sírjára. Haláláról a család az alábbi gyászjelentést adta ki:

Alulírottak ugy a saját, mint az összes rokonság nevében megtört szívvel jelentik, hogy a legjobb feleség és édes anyja, Györfly Aladárné, született Hurvdi Annus, virágzó életének 27-ik, boldog házasságának 4-ik évében hosszas szenvedés és a halotti zentségek ájtatos felvétele után folyó hó 23-án d. u. fel 4 órakor az Urban elszenderült. Felehetetlen drága halottunk temetése folyó hó 25-én, vasárnap délután fél 4 órakor lesz. Az engedtető szent miseáldozat folyó hó 23-án lesz bemutatva. Zalalóvó, 1915. július 23. Anygal kellett az Istennek s magához vette őt. Györfly Aladár férje, Györfly Miklós gyermeke, öz. Horváth Ignácé édes anyja, öz. Györfly Beláné anyósa.

— **Köszönet.** Főtitelendő Klekl József nyug. cserföldi plébános ur, szerkesztő, 70 koránál volt szíves »Novine« gyűjtéséből a sebesültek ápoládsára hozdánk juttatni. Fogadjon ezen nemeslelkűségéért az ápoltak nevében igaz köszönetünket. A muraszombati cs. és kir. tartalék főokrház vezetősége.

— **Vendek orosz fogságban.** Hirschl Ferenc, a Muraszombati Takarékpénztár könyvelője, tartalékos hadnagy, ki maga is hadifogságba került, levelet intézett Kleklráth József urhoz, melyben jelenti, hogy járásunkból vele együtt az alábbiak vannak hadifogságban:

Pertóczy József Muraszentes
Mikola János Muravárhely
Fűkas Lipót Dombalja
Skrabán János Dombalja
Veren István Bodóhegy
Krszankó Péter Csekefa
Poznak József Gödörháza
Trsztenyák István Halmosfő
Roth Károly Halmosfő
Miháics Ferenc Károlyfa
Sterták Ferenc Alsócsalagony
Vörös István Kisszerdahely
Gedér Lipót Királyfa
Lippay Vince Nagytótlak
Grabar Sándor Nagytótlak
Kiánecz Sándor Nagytótlak
Menczigár István Perestő

Ezek a foglyok kéri közzartozóikat, hogy címükre: Antipicha, bei Tschita, Sibirien a Sibirische Bank Tschita utján pénzt küldjenek.

— **Mi van a tojásokkal?** Ifj. Horváth Pál főszolgabíró körültekintő gondossággal látott hozzá, hozzá, hogy Muraszombat község lakosságának tojásszükségletét a normális áron hosszabb időn át biztosítsa. E tárgyban kifejtett fáradozásainak meg is lett az eredménye, sőt az első transport meg is érkezett a községbíróhoz. Az ember azt hinné, legalább a józan ész ugy diktálja, hogy Muraszombat lakossága sietett kiváltani azokat a tojásokat, melyeket ki-ki már a körözött iven lejegyzett, azonban nem így történt, hanem egysékes elemek a községbíróhoz s a nagy válogatásban össze törtek egy pár tojást s végre konstataált, hogy a járás kicsi s nem vették át, mások ellenben mit se törődve azzal, hogy hecses nevéket az iven aláírták s így formális kötelezettséget vállaltak a tojások átvételére, oda se mentek s ott maradt a tojás, ugy hogy a hatóság kénytelen volt a tojást vendéglősöknek, kereskedőknek eladni. Nem akarjuk még ezúttal az eset tanulságait levonni, nem akarjuk még azt mondani, hogy Muraszombat községe nem érdemli meg, hogy a közlemezés ügyével itt valaki törődjék, egyelőre csak kérjük a város lakosságát, különösen azokat, akik az ivenket is aláírták, hogy jelentkezzenek a községbírónál a tojás átvétele végett, mert a község indolens eljárása méltán elfogja keseríteni azokat, akik a községség érdekét önzetlenül ügyeztek szolgálni.

— **Áthelyezés az adóhivatalhoz.** Terplán Sándor adótitkár az állományodmba történt áthelyezése folytán a szombathelyi kir. pénzügyigazgatóság Kuslits Ferenc celdömölki adótitkár

ideiglenesen a muraszombati adóhivatalhoz helyezte át.

— **Deák Othón** fuinternitus Szombathelyer. Vidéki tanuló kellemes otthoni taláinak teljes ellátással, állandó figyelemmel és tanulmányi felügyelettel. Az intézet állami felügyelet alatt áll. Tessek tájékoztattat kénni: Deák Othón Szombathely, Köszegi-utca 46. Telefon szám 440.

— **A liszt maximális ára.** A hivatalos lap közli a kormány rendeletét a liszt maximális árának megállapításáról. A rendelet szerint a liszt maximális ára a Duna jobb partján, tehát Vas, Baranya, Fehér, Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Veszprém és Zalavármegyékben: buza: finom liszt és dara 77 K 50 f, főzőliszt 59 K 50 f, kenyérliszt 41 K 47 f, korpa és mindenemű őrési hulladék 18 K.

— **rozs:** liszt 42 K 24 f, korpa és mindenemű őrési hulladék 18 K.

— **Gondoljunk sebesülteinkre.** Járásunk lakossága eddig is példát adó módon karolta fel a sebesültek ügyét. Most van a betakarítási ideje, a szorgalmas kezek által megművelt édesanyaföld megadta termését s bőven van a gazda most mindennek. Most a nagy bőség idejében gondoljunk mindenki azokra, akik a házáért szenvedtek. Hoza el mindenki ismét adományt a sebesültek részére, adjunk gabonát, élelmiszert a Vörös Kereszt utján a Muraszombatan ápolat sebesülteknek, adjunk ismét dohányt, újságot, olvasni valót, hogy azok, kiket a sors körülnébe hozott, jól érezzék itt magukat. Teljesítse mindenki kötelességét, mert csak így rohatjuk le haláncat iratunk.

— **Pályázatok.** Ifj. Horváth Pál főszolgabíró a vashidegkuti jegyzőségenb nyugdíjazás folytán megiresdedt körjegyzői és a muraszombatvidéki segédjegyzői állásokra a pályázatot kiírta.

— **A hadifoglyokkal való levelezés.** A muraszombati Vörös Kereszt, ugy mint eddig, ezúttal is a legnagyobb készséggel látja el a hadifoglyok és hozzátartozói közti levelezést. Bárkinek lapunk szerkesztősége is a legnagyobb készséggel segítségére van s szívesen kutat lapunk is és szerez legmegbízhatóbb értesítést az elhunyt felől teljesen díjmentesen.

Szerkesztői üzenet.

T. urnak Kisszombat. Köszönjük hazafias sorait s azoknak lehetőleg lapunk jóvá számában helyet is szorítunk, de e számot meg kisebb terjedelemben kellett kiadnunk, jóvá számunk azonban már a régi terjedelemben fog megjelenni.

A szerkesztésért felelős: Dr. Vályi Sándor.

Értesítem a t vendéglős urakat, hogy
Iso Ferenc ügyvéd ur
alsólendvai (Szentháromság-
hegyi)

összes BORAIT
megvettem s azt a napi
árak mellett **ELADOM.**

Eladás csakis nagyobb kvantumban.

BADER HERMÁN
ALSÓLENDVA.

Horgony-thymol-kenőcs.
Könnyebb sérüléseknél, nyitott és égési sebeknél. Adag: kor. — 50.

Horgony-Liniment. Caposol oempos.
a **Horgony-Pain-Expeller** pótléka.
Pájdalommentes bőrreállítás hátsóknál, rheumánál, köszvényénél stb.
Üvege: kor. — 20, 1.40, 2.—

Horgony-vas-albuminat-festvény.
Versengésnyél és spákrnál.
Üvege: kor. 1.40.

Kapható a legjobb gyógyszerárterben vagy közvetlenül beszerzésből.
Dr. Bichter „Az arany orvoslás”, címzett, gyógyszerárterből, Pérga I., Ellisbelsztrassa 5.